

Розділ 2.**Професійна підготовка фахівців із якості освіти у вищій школі**

Кондур О.С. – доктор педагогічних наук, доцент; декан педагогічного факультету ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»; oxikon13@gmail.com

Рідей Н.М. – доктор педагогічних наук, професор кафедри освіти дорослих Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова; nataliia.ridei@gmail.com

Панченко Л.М. – кандидат філософських наук, доцент, вчений секретар Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова; leran@ukr.net

Санига О.В. – заслужений працівник освіти України, начальник навчально-методичного відділу НМАУ ім. П.І. Чайковського; ksusha.s.art@ukr.net

У статті вперше розроблено та експериментально перевірено систему професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти, яка спрямована на формування нової генерації кадрів, здатних відповідально здійснювати управлінську, науково-дослідницьку, проектно-пошукову, організаційно-планувальну, технологічно-регламентувальну, консультативно-дорадчу, експертно-аудиторську, психолого-педагогічну та квалітологічну просвітницьку діяльність на рівнях управління якістю освітніх систем.

Розроблено структурно-функціональну модель формування професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти на етапах освітнього процесу синергетичної взаємодії цільового, змістового, теоретико-методологічного, організаційно-методичного, практичного та контрольного-результативного блоків.

Представлено авторське трактування понять «професійна підготовка майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти» та «професійна діяльність фахівця з управління якістю в сфері освіти і науки».

Подальшого розвитку набули наукові положення щодо архітектури освітньо-наукової системи закладу вищої освіти для організації управління якістю професійної підготовки фахівців і професіоналів (магістрів, аспірантів, PhD студентів) у галузі квалітології.

Ключові слова: система, професійна підготовка, майбутні фахівці з якості освіти, заклади вищої освіти.

Вступ. У зв'язку з розвитком глобалізації та транскордонної імплементації освітніх систем закладів вищої освіти (ЗВО) України до світового академічного простору освіти, науки та інноватики, змінами міжнародного і національного правового та технічного регулювання трансформаціями форм організації різних типів ЗВО і підготовки в них магістрантів, аспірантів, докторантів філософії, необхідністю неперервної ступеневої підготовки в поєднанні з дослідництвом й інноватикою, а також післядипломного навчання, пролонгованого підвищення кваліфікації та стажування актуалізується

формування методології системного управління в галузі вищої освіти, що зумовлює потребу а обґрунтуванні, розробленні, упровадженні нових моделей цільової підготовки фахівців, професіоналів із якості освіти в закладах вищої освіти.

Управління якістю освіти в системі професійної підготовки висококваліфікованих кадрів стає головною метою політики сталого розвитку забезпечення позиттивного неперервного навчання, зайнятості й задоволення потреб якості й безпеки людства на сучасному етапі цивілізації – інформаційного суспільства випереджувальних знань і наукового пізнання.

Необхідність вивчення етіології транскордонної інтеграції освіти, науки та інноватики полягає в теоретичному і методологічному обґрунтуванні передумов, а також практичній реалізації концепцій і стратегій контролю та управління якістю освітніх систем ЗВО з метою забезпечення як їх сталого розвитку зокрема, так і суспільства в цілому. Трансформаційний розвиток цих систем передбачає усунення глобальних проблем світової освіти та науки у процесі реалізації принципів Болонського процесу.

Актуальність дослідження посилює процес формування національної мережі експертів із забезпечення якості вищої освіти.

Основу дослідження становлять концептуально-стратегічні положення нормативних документів, зокрема глобальні та регіональні: стратегія діяльності ЮНЕСКО в сфері освіти, програми та підпрограми «Освіта для всіх», «Демократизація освіти», «Розробка та втілення політики в галузі освіти», «Освіта, підготовка кадрів і суспільство», стратегія освіти для сталого розвитку ЄЕК ООН; стратегічна програма ЄС «Освіта і навчання 2020»; програма COSME, Стратегічна Програма допомоги ЄС Україні (2018-2020 рр.); стратегія розбудови Європейського простору вищої освіти (ЄВПО) до 2020 року; регіональні стратегії Азіатсько-тихоокеанського, Карибського регіонів, Фландрії, Росії, Південно-східної Азії, Африки, Середземномор'я та Латинської Америки; національні стратегії та новітні плани дій у всіх сферах: Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021, Національна доктрина розвитку освіти, Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року, Стратегія сталого розвитку «Україна-2020», Стратегія сталого розвитку України до 2030 року, Концепція регіональної системи освіти для сталого розвитку концепції – Нова українська школа, національного та художньо-естетичного виховання, гуманітарного розвитку та розвитку педагогічної, екологічної, неперервної, післядипломної, професійно-технічної освіти, медіаосвіти, розвитку цифрової економіки та суспільства; місцеві, локальні: стратегія розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року; стратегія розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року; програма розвитку освіти Івано-Франківщини 2016-2023 роки, Регіональна стратегія розвитку Київської області на період до 2020; Міська комплексна цільова програма «Освіта Києва. 2019-2023 роки».

Базис правового регулювання сфери охоплення дослідження полягає в забезпеченні відповідності професійної підготовки фахівців із якості освіти в закладах вищої освіти згідно із законодавчими вимогами в галузях – *освіти і*

науки про: освіту (2017); дошкільну освіту (2001); позашкільну освіту (2000); загальну середню освіту (1999); професійно-технічну освіту (1998); вищу освіту (2014); наукову і науково-технічну діяльність (2015); доступ до публічної інформації (2011); інноваційну діяльність (2002); авторське право і суміжні права (1993); науково-технічну інформацію (1993); технічні регламенти та оцінку відповідності (2015); державну службу (2015); основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності (2007); Положення про Державну службу якості освіти України (2018); Постанову Кабінету міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері освітньої діяльності» (2018); *природоохоронній* про: охорону навколишнього природного середовища (1991); екологічну експертизу (1995); екологічний аудит (2004); основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності (2007); Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року (2010); оцінку впливу на довкілля (2017); *соціального захисту* про: статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (1991); охорону дитинства (2001); охорону праці (1992); державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам (2000); загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (2003); соціальне страхування (2010); зайнятість населення (2012).

Метрика застосування стандартів ISO технічного регламентування міжнародного та національного вимірів у професійній підготовці майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти ґрунтується на: менеджменті якості ISO 9001; процедурах поліпшення ISO 9004; соціальній відповідальності ISO 26000, SA 8000; вимогах до випробувальних лабораторій ISO 17025 при проведенні досліджень; менеджменті інформаційної безпеки ISO 27000; екологічному менеджменті ISO 14001; менеджменті охорони праці OHSAS 18001; менеджменті безпеки харчової продукції ISO 22000, HACCP, FSSC; менеджменті енергоефективності ISO 50001 (у сфері освіти та науки); відповідності професійної підготовки фахівців із якості освіти національному класифікатору України «Класифікатор професій» ДК 003:2010.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий інтерес для дослідження складають теоретико-методологічні фундаментальні та прикладні аспекти філософського бачення якості освіти та наукових досліджень, шляхів їх модернізації і управління ними у працях В.П. Андрущенка, В.І. Бондара, Б.С. Гершунського, В.Г. Кременя, С.М. Пазиніча, О.С. Пономарьова, Т.В. Сохняєвої, R. Varrow та ін.

Освітньо-політичні засади досліджували І.В. Іванюк, А.О. Ярошенко, Т. Brackston, D. Goldblatt, D. Held, P. Lodge, A. McGrew, J. Perraton та ін. *Освіту у глобалізаційному вимірі* вивчали З. Бауман, В.М. Бебик, О.Г. Білорус, І. Валлерстайн, Д. Гелд, П. Герст, С. Гессен, К.В. Корсак, О.І. Огієнко, О. М. Слюсаренко, Г. Томпсон, А.Дж. Тойнбі, Є. Тюфлер, Дж. Форрестер, А. Green, M. Kwiek, S. Marginson, R. Robertson, D. Rodrik та ін. *Соціокультурні засади освітніх детермінант* аналізували Л.П. Вовк, Е. Durkheim, D. Martin, J.-L. Metzger, P. Pierre, L. Sklair та ін. *Педагогічну інноватику* розвивають

Н.О. Бабіна, Л.В. Буркова, В.П. Ващенко, В.В. Вербицький, Н.М. Дем'яненко, В.Ф. Паламарчук, О.О. Романовський, О.І. Шапран, О.Л. Шевнюк та ін. *Футуристичні підходи* розвитку вищої освіти досліджували Н. Newby, F. Newman, R. Peters, A. Toffler, H. Ewby, A. Combs та ін. Питання *підвищення якості освіти* розглядали С.А. Калашнікова, В.В. Ковтунець, С.В. Курбатов, В.І. Луговий, Т.В. Маматова, Г.Й. Михайлишин, В.Е. Огвоздін, Н.М. Рідей, Ж.В. Таланова, О.О. Чувпило та ін.

Наукові роботи (В.М. Боголюбов, П.М. Гусак, М.С. Корець, О.В. Матвієнко, Т.В. Саєнко, Л.П. Сущенко, С.В. Яшник, W. Furmanek, W. Walat, W. Sobczyk та ін.) охоплюють питання, пов'язані зі сферою *вищої професійної освіти та підвищення її якості*. *Управління системами вищої освіти* та його соціальні й психологічні аспекти досліджують А.В. Бабічев, Г.О. Горбань, Л.М. Карамушка та ін. *Принципи управління закладами вищої освіти* обґрунтували В.П. Бех, Г.В. Єльнікова, С.Г. Натрошвілі, Н.Г. Протасова, Є.М. Хриков та ін. *Світові підходи до менеджменту якості* формували R. Brand, S. Cohen, W. Deming, P. Drucker, E. Loffler, M. Vintar та ін.

Методологію наукових досліджень щодо *формування систем професійної підготовки майбутніх фахівців* для сталого розвитку та *управління якістю у різних галузях* зайнятості склали наукові доробки Г.О. Белявського, В.М. Боголюбова, О.І. Бондар, Н.Н. Моїсеєва, О.І. Пометун, В.А. Прилипко, А.Л. Романовича, О.В. Тимошенка, А.Д. Урсул, В.В. Еліас, Т. Wawaka та ін.

Незважаючи на наявність різнопланових і досить масштабних досліджень, проблема організації якості освіти та наукового дослідництва, а також професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти не отримали всебічного наукового обґрунтування.

Актуальність теми дослідження зумовлена суперечностями, які виникають між:

- соціальним замовленням суспільства на висококваліфікованих фахівців із якості освіти й її забезпечення у ЗВО та недосконалістю системи їх професійної підготовки відповідно до кваліфікаційних вимог для вирішення професійних завдань технічного регулювання;
- потребою інституційних органів у мобільних фахівцях із якості освіти та відсутністю науково-методичного й інформаційно-аналітичного забезпечення їх професійної підготовки та її організації у системі неперервної освіти;
- конструктивністю вимог до змісту та ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти та необхідністю розроблення й забезпечення методики її організації та управління;
- зорієнтованістю професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти на міжнародні стандарти та недостатньою розробленістю внутрішніх систем забезпечення якості у ЗВО.

Мета дослідження полягає в розробленні та експериментальній перевірці системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти в умовах глобальної модернізації освітньо-наукового простору на фундаментально-теоретичних, методико-організаційних і практично-прикладних засадах.

Відповідно до мети визначено такі завдання дослідження:

1. теоретично обґрунтувати вплив процесів глобалізації на сучасні трансформації освіти та вимоги до її якості;
2. проаналізувати стан розроблення проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти;
3. дослідити специфіку трансформаційного базису освітніх інституцій;
4. виявити та охарактеризувати міжнародні тенденції трансформацій та перспектив організації системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти;
5. охарактеризувати організаційно-управлінські процедури регламенту документопорядження науково-методичного забезпечення квалітологічного управління у системі професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти;
6. розробити структурно-функціональну модель формування професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти;
7. розробити та експериментально перевірити методику організації та системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти в закладах вищої освіти.

Концепція дослідження передбачає з'ясування функцій, видів і засобів управління якістю системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти відповідно до такої послідовності: критично-експертна, категоріально-індикативна, орієнтаційна, евристична, інструментальна, світоглядна, технологічна, прогностична (за видами системних функцій: пізнання, аналіз, прогнозування, моделювання, оцінювання та поліпшення; за видами системної діяльності: наукові знання та методи; за засобами діяльності: інформація, програмування та педагогічне моделювання, верифікація результатів).

Провідною ідеєю дослідження є положення про те, що професійна підготовка майбутніх фахівців із якості освіти в закладах вищої освіти передбачає:

1) володіння *системно-управлінськими здатностями*, зокрема й організаційно-управлінськими, психолого-педагогічними, науково-дослідницькими, інтелектуальними, комунікативними (інформаційно-мережевими, науково-метричними, трансляційно-дистанційними), академічно-моральними (культури мовлення, спілкування і доброчесності), системно-статистичними (геосферними, ноосферними, суспільно-політичними, організаційно-управлінськими), професійно-практичними зі сталого розвитку; *професійно-важливими якостями*, а саме: науковими фундаментальними та прикладними, міждисциплінарними знаннями, самодостатністю (індивідуальним обмеженням матеріальних, споживчих потреб), ініціативністю, цілеспрямованістю, інтуїтивною передбачуваністю, рішучістю, стратегічним аналітичним міжпредметним ноосферо- та суспільно-системним мисленням; *уміннями й навичками* формувати та аргументовано висловлювати й відстоювати свою точку зору через конструктивний діалог, який зменшує ризики конфліктів з

боку сторін та спонукає до узгодження й компромісу у вирішенні професійних завдань управління якістю освітньо-наукових систем, зокрема і систем вищого рівня в цілому; приймати адекватні самостійні управлінські рішення; брати на себе біосоціальну відповідальність із безпеки довкілля та суспільного розвитку, виробничо-інституційного господарювання та інших сфер людської діяльності (освітньо-наукової, управлінсько-політичної, соціально-економічної, побутової, охорони здоров'я тощо); моделювати та прогнозувати стан і розвиток освітньо-наукових систем, а також організаційно-управлінських, суспільно-політичних, життєзабезпечуючого середовища, зокрема й щодо моделювання, проектування, конструювання, стратегічного планування та маркетингу, дизайну адміністративно-територіальних, субсидіарних, територіально-громадянських, територіально-просторових, виробничих і природоохоронних комплексів; контролю за сталістю стану та розвитку (моніторингу, паспортизації, аудиту, професійного профілювання, кваліфікаційного визнання та реалізації, мобільності усіх учасників навчально-виховного і дослідницького процесів, стандартизації, сертифікації, акредитації та ліцензування, маркування освітніх і наукових продуктів, послуг для формування професійного реноме управління якістю), експертизи та інспектування систем; прогнозувати, запобігати та усувати професійні ризики на рівні балансування та врівноваженості систем локального, регіонального, національного та глобального рівнів з метою уникнення дисбалансу небезпек, що порушують рубежі витривалості і адаптивної валентності системи;

2) *готовність* до виконання професійних педагогічних, психологічних, соціально-економічних, організаційно-управлінських, науково-дослідних, природоохоронних, проектних, конструкторських, виробничих, контрольних, експертних, нормативних, технічно-регулятивних, квалітологічних, просвітницьких завдань у сфері управління якістю часткових компонентів середовища економічного простору та його систем у цілому;

3) *сформованість управлінсько-квалітологічних компетентностей* з методології навчання професійноорієнтованих та спеціальних дисциплін у галузі квалітології та управління нею, управлінсько-педагогічної методології, освітнього менеджменту та політики, системного аналізу якості складових академічного простору освіти та науки, стратегічного менеджменту, маркетингу та технологій управління, загальної та професійної педагогіки та психології, забезпечення якості у ЗВО, педагогічного моделювання, контролю та інноватики, менеджменту і проектування соціально-педагогічних систем, організації системних процесів управління у ЗВО.

Методологія побудови системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти базується на наступних принципах: фундаментально-філософському (діалектика пізнання дійсності, природи та суспільства, мислення, детермінізм, ізоморфізм); конкретно-науковому (об'єктивність аналізу, явищ і процесів, загальний зв'язок та розвиток, суперечності, заперечення); загально-науковому (історичний, термінологічний, системний, функціональний, когнітивний, моделювальний); пізнання науки та управління (емпіричний, теоретичний, логічний, порівняльно-

історичний, генетичний, формально-логічний, математичний, філософсько-світоглядний, загально і конкретно науковий, метафізичний, матеріалізму й ідеалізму, розвитку, детермінізму і реалізму, комплексності, системності та синергетизму).

Кваліметрична метрика зорієнтована на управлінські платформи системної взаємодії з метою формування якості за системними моделями управлінської підготовки, за видами структурної організації та цільових функцій неперервної професійної освіти (змістова організаційно-планувальна, системоутворювальна, проектувальна, функціонально-технологічна), які забезпечують ефективність моделі організації професійної підготовки майбутніх квалітологів у сфері освіти, науки та інноватики.

Методологія системи підготовки фахівців управління ґрунтується на міжнародних принципах технічного регулювання у сфері освіти, науки та інноватики, що передбачають системну єдність, нормування, методики вимірювання якості системних процесів надання освітніх послуг.

Загальна гіпотеза дослідження базується на твердженні, що впровадження системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у ЗВО сприятиме підвищенню якості вищої освіти загалом.

Для вирішення поставлених завдань, досягнення мети було використано такі методи дослідження: *теоретичні*: теоретико-аксіологічний, порівняльний, структурно-логічний, компаративний аналіз філософської, психолого-педагогічної, природничо-наукової, управлінської літератури, нормативних документів, матеріалів конференцій та періодичних фахових видань з теми дослідження; узагальнення досвіду роботи органів технічного регулювання якістю у сфері освіти, науки та інноватики і проблем управління підготовкою майбутніх квалітологів у закладах вищої освіти, нормативно-технічного регулювання, методичної документації та встановлення інституційної ефективності управління якістю; *емпіричні*: тестування, анкетування та опитування учасників освітнього процесу; спостереження за процесом організації професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти; методи експертних оцінок; педагогічний експеримент для перевірки гіпотези дослідження; моделювання системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості; *статистичні*: обробка результатів експерименту та їх статистичне підтвердження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

– *вперше* розроблено та експериментально перевірено систему професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти, яка спрямована на формування генерації, здатної відповідально здійснювати управлінську, науково-дослідницьку, проектно-пошукову, організаційно-планувальну, консультативно-дорадчу, технологічно-регламентувальну, експертно-аудиторську, психолого-педагогічну та квалітологічну просвітницьку діяльність на різних рівнях управління якістю освітніх систем;

– *розроблено* структурно-функціональну модель формування професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти на етапах освітнього процесу

синергетичної взаємодії цільового, змістового, теоретико-методологічного, організаційно-методичного, практичного та контрольного-результативного блоків і виявлено організаційно-педагогічні умови (постійне оновлення змісту професійної підготовки шляхом трансформації сучасних наукових знань в освітній процес та модернізації науково-методичного інформаційно-аналітичного забезпечення; інтеграція професійної практичної підготовки майбутніх фахівців із якості з пріоритетними напрямками науково-дослідних тем і робіт у освітньо-науковому процесі з інституційно-виробничим стажуванням та їх науково-методичне забезпечення; стратегічне партнерство в професійній підготовці з майбутніми роботодавцями та науковому дослідництві з відповідальним організаційно-методичним та науково-методичним інформаційним забезпеченням);

– *представлено* авторське трактування понять «професійна підготовка майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти» та «професійна діяльність фахівця з управління якістю у сфері освіти і науки»;

– *виокремлено* пріоритетні принципи контролю за рівнем професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти: гуманітаризації, соціальної детермінації, гуманізації, наукової фундаментальності, інформаційно-технічного забезпечення, стратегічного прогнозування стану і розвитку систем освіти, науки та інноватики, оперативності, зворотного відгуку, наступності, неперервності, ступеневості і перспективності, демократії та централізму, мотивування та згуртування кадрів, правової пріоритетності, фінансово-економічної раціональності, оптимізації ресурсозабезпечення й інституційної активності у сфері якості та її управління;

– *запропоновано* уніфікацію процедури технічного регулювання організації моніторингу якості освіти у ЗВО та структурно-логічний алгоритм обґрунтування, формування і забезпечення методики організації управління освітніми системами;

– *уточнено* сутність понять «принципи та моделі забезпечення якості», «політика у сфері якості», «управління на основі якості», «ефективність забезпечення якості»;

– *удосконалено* алгоритм протоколювання та анкетування відповідно до: оцінювання компетентностей маістранта, аспіранта, PhD-студента як сформованої готовності до професійно-практичної діяльності з управління якістю освітніх систем; експертного бачення задоволеності соціального замовлення працедавців, експертного заключення ефективності методики організації управління якістю підготовки в закладах вищої освіти, а також математичний апарат обробки даних педагогічного експерименту;

– *подальшого розвитку набули* наукові положення щодо архітектури освітньо-наукової системи ЗВО для організації професійної підготовки фахівців і професіоналів (магістрантів, аспірантів, PhD-студентів) у галузі квалітології.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що отримані й викладені результати уможливають подальшу комплексну та галузеву розробку різноманітних аспектів педагогічної теорії і створюють методологічний базис для побудови ефективних моделей забезпечення якості вищої освіти.

Дослідження передбачає розширити відомі уявлення про здобутки і проблеми процесів глобалізації та інституалізації освіти і менеджменту, їхньої ролі для суспільно-державного розвитку та соціально-педагогічного пізнання.

Положення та висновки дослідження можуть бути використані в наукових дослідженнях, при викладанні навчальних дисциплін «Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця освітнього процесу в Україні», «Варіативні моделі підготовки фахівців ЗВО», «Організація управління навчальним процесом у ЗВО», «Інноваційні технології у вищій освіті», «Педагогічний менеджмент», «Управління якістю освіти», «Нормативно-правове та технічне регулювання якості освіти у закладах вищої освіти», «Методологія наукових педагогічних досліджень», «Методика організації управління освітніми системами», «Системний аналіз якості освітніх систем», «Освітні вимірювання», при розробці освітніх програм з підготовки фахівці, професіоналів з управління якістю освіти, формування культури якості у ЗВО, експертизи та управління освітнього простору, при організації освітнього процесу та експертному оцінюванні релевантності підготовки всіх категорій зацікавлених сторін.

Виклад основного матеріалу. Здійснено системний аналіз етіології і хронології Болонського процесу з аксіологічним оцінюванням процесів глобалізації з 1997 по 2005 роки у структурно-логічному ланцюгу його дослідження від Лісабонської конвенції, декларацій – Сорбонської, Паризької, Болонської, Саламанської конференції, комюніке – Празького, Берлінського, Бергенського, що сприяло виокремленню основних етапів синергії транскордонної інтеграції систем освіти глобального, регіонального та національного рівнів – *ініціативно-декларативного* (1997-1999 рр.) та *структурно-організаційного* (2001-2005 рр.), які спонукали до трансформації національних систем освіти, воз'єднання на фундаментальному базисі «Європи знань і наукового пізнання». Встановлено, що об'єднання Європи сформувало спільний конкурентоспроможний освітньо-науковий простір, який нині координується єдиною метрикою стандартів, циклів навчання, дослідництва та сприяння зайнятості в ЄС і до якого долучилася Україна (з 2005 р., ввійшла в Болонський процес – у 2010 р.).

Європейські й транскордонні інтеграційні узгодження в Лондонському, Бухарестському та Єреванському комюніке, деклараціях Льовен і Льовен-ля-Ньов, Будапештсько-Віденській із застосуванням програмно-цільового аналізу схарактеризовано в етапах взаємодії:

- *програмно-формульованому комунікативному* (2007-2009 р.р.), що забезпечив досягнення цілей інтегрованої робочої програми та співпрацю координаційних і робочих груп (групи Е4, експертних та інформаційних мереж, студентських спільнот), моніторингової структури із забезпечення якості вищої освіти. Транскордонні політико-управлінські рішення гарантували впровадження європейського підходу, сприяли стандартизації та практичним рекомендаціям ефективного впровадження ЄКТС;
- *офіційно-організаційному етапі* (2010 р.), на якому проголошено створення ЄПВО як стратегію спонукання й поступу соціально-економічного розвитку на підґрунті сучасних наукових знань у Європі з гарантіями автономності

академічної спільноти та підзвітності у волевиявленні та цілепокладанні навчальних закладів, студентоцентрованого навчання зі соціальною вимірністю рівноправності, доступності та правового захисту демократизації через пожиттєве навчання і працевлаштування, якість освіти з визнанням кваліфікацій, академічної мобільності, підтримки влади, міжнародної взаємодії контактних представників. Освіта набуває відкритого мережевого характеру не лише для держав, громадськості, а й малопредставлених соціальних категорій із забезпеченням європейських гарантій. ЄПВО активно співпрацює з Європейським простором науки щодо формування сучасної методологічної парадигми транскордонної співпраці в галузях освіти (з лабільними траєкторіями), дослідництва та інноватики з космополітичним світоглядом синергетичної взаємодії геополітики задля сталого розвитку суспільства;

- *транс-інтегративному* (2012-2015 р.р.), що підвищив держвідповідальність за освіту, науку та інноватику в контенті транскордонної взаємодії, академічної мобільності, формування потенціалу якості освіти, визнання релевантності навчання та здобутих кваліфікацій. Співпраця з АСЕМ, Радою Європи і ЮНЕСКО покращила регіонально-інституційну взаємодію при спільному контролі за якістю, узгодженні кваліфікаційних рамок із забезпеченням мобільності. Політично зобов'язання покладенні на відповідальність не тільки країн-учасниць з ЄС, але й з долучених регіонів (Азія-Європа, Фландрія, 2011).

Конкретизовано принципи, визначені в Єревані (2015 р.): загальна відповідальність за модернізацію систем вищої освіти, вільний академічний вибір та чесність автономних закладів. Виокремлено: зиски реформування - визнання кваліфікацій і періодів навчання, мобільність студентів і працівників в ЄС, геополітична співпраця в освітньому та науковому просторі в інтегрованих програмах, глобалізація взаємодії з іншими регіонами; бюрократичні чинники – потреба у модернізації систем вищої освіти в окремих країнах та необхідність їх реформування; інструментарій реформ – єдині підходи визнання кредитних кваліфікаційних систем і попередніх освітніх результатів, синергетика політичної культури, експертна оцінка впроваджених реформ, формування сучасної методології управління освітніми системами.

Геосферно-квалітологічний етап (Париж 2018 р.) уможливив міжнародний діалог не лише з членами ЄС, а й з іншими країнами; визнав необхідність вдосконалення демократичних цінностей наукового пізнання і навчання зі стандартами миру і свободи. Сучасні виклики (безробіття молоді, гендерна нерівність, соціальне неблагополуччя, міграція, популізм влади, глобальні кліматичні зміни та тривога за майбутнє планети) спонукають до розвитку і модернізації вищої освіти як рушія суспільного перетворення. Уперше на освітніх заходах було наголошено на глобальних екологічних проблемах, актуальних і в Південно-Східній Азії, Африці, Середземномор'ї та Латинській Америці, які долучаються до міжконтинентальної співпраці, що забезпечує усвідомлення спільної політично-інституційної відповідальності

студентства, працівників освітньо-виховної, наукової сфер і сприяло створенню глобальної групи з розроблення стратегічної програми на 2018-2020 р.р.

Обґрунтовано, що поширення глобалізаційних процесів на європейську освіту зумовлене інтенсифікацією мобільності потоків інформації, знань, технологій, людського капіталу, лібералізацією міжнародних ринків вищої освіти для забезпечення транскордонної та вільної торгівлі освітніми послугами; формуванням глобальних дослідницьких мереж; зростанням уваги до освіти на міжнародному рівні, оскільки освітні реформи стають потужним механізмом розвитку суспільства. Виокремлено позитивні та негативні наслідки глобалізації в освітньому просторі. Описано основні глобалізаційні впливи на сучасні трансформації української вищої освіти, вимоги до її якості та системи управління ЗВО.

Конкретизовано глобалізаційні вияви забезпечення якості освіти: підготовка фахівця інноваційного типу: зміна парадигми підходу до навчання із орієнтованого на викладача до студентоцентризму; міжнародна мобільність фахово підготовленої робочої сили; взаємне визнання країнами кваліфікацій з метою надання можливості працевлаштування фахівців з інших держав; швидке реагування на розвиток сучасної економіки підготовкою фахівців нових кваліфікацій із знаннями нових технологій. Схарактеризовано основні управлінські функції, на реалізації яких повинна базуватися система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Обґрунтовано, що глобалізація освіти є наслідком трансформації основ державного устрою, бо в сучасних умовах зникають кордони, локальні економіки, культури, освітні системи розчиняються в рамках глобальної цивілізації. Здійснено аналіз рекомендацій головних міжнародних конференцій, договорів і конвенцій за 20-річчя реформування системи освіти для сталого розвитку, які демонструють розширення кола зацікавлених у вирішенні питань поступу до сталості від науковців-екологів та прогресивних економістів до бізнесменів, педагогів і представників урядів, політиків, управлінців. Головним шляхом вирішення проблем стійкості біосфери і суспільства є формування національних систем освіти для сталого розвитку, які повинні використовувати формальні, неформальні інклюзивні демократично орієнтовані моделі освіти та науки і залучати екологічні, соціальні та економічні, організаційно-управлінські аспекти формування якості підготовки фахівців.

Актуалізовано, що освіта займає провідне місце в концепціях і стратегіях поступу до сталості, як передбачає розроблений Національний план дій з реалізації Стратегії ООН освіти для сталого розвитку. Поширення ідей цього плану сприятиме підвищенню якості освіти і впровадженню принципів «Освіти для всіх». Це реалізується залученням проблематики зі сталого розвитку до навчальних та наукових програм закладів вищої освіти; передбаченням у нових стандартах вищої освіти для всіх спеціальностей пріоритетів Стратегії з обов'язковим долученням до них загальних мультидисциплінарних компетентностей управління сталістю; трансформацією навчальних планів і програм закладів вищої освіти (передусім педагогічних спеціальностей) для

формування компетентностей зі сталого розвитку в майбутніх і сучасних викладачів (науковців).

Аналіз досвіду історичного розвитку багатьох країн засвідчив, що головним рушієм у пропаганді і реалізації Стратегії ООН освіти для сталого розвитку стають університети. Досвід реалізації положень «Порядку денного на XXI століття» переконливо доводить необхідність першочергових змін системи освіти в контексті переходу суспільства до сталого розвитку. Встановлено, що освіту для сталого розвитку варто розвивати в напрямку вдосконалення методології формування у майбутніх фахівців нової системи цінностей на принципах аксіологічного, екосистемного, синергетичного, ноосферологічного підходів.

Стратегія державної екологічної політики України (до 2020) наголошує на необхідності формування національної системи освіти з урахуванням головних принципів та методів освіти сталого розвитку. Національна Стратегія розвитку освіти в Україні (до 2021) регламентує впровадження аспектів сталого розвитку в систему освіти України шляхом *орієнтації змісту освіти відповідно до цілей сталого розвитку*.

Синхронізовано глобальні Цілі сталого розвитку й адаптовані до них Цілі України, які передбачають сприяння переходу суспільства до сталості, зокрема за допомогою введення в навчальний процес питань сталого розвитку, пропаганди екологічного способу життя, забезпечення прав людини та гендерної рівності, не насильства та концепції глобального громадянства з розумінням цінності «культурного розмаїття і вкладу культури в сталий розвиток».

Запропоновано аналітичний інструментарій оцінювання освітньої системи як сукупність глобальних показників розвитку. Адже згідно з теорією світ-системного аналізу І. Валлерстайна, за останніх шість століть сформована «соціальна система», яка є капіталістичним світ-господарством з домінантним транснаціональним класом управлінців, фахівців із фінансів, ІТ-спеціалістів та ін. У ній Україна перебуває зараз на «периферії», водночас має добрий потенціал, бо за аналізом глобальних індикаторів у світовому рейтингу 2018 року Україна за Індексом глобальної конкурентоспроможності має найкращу позицію за показником «вища та професійна підготовка» - 35 місце серед 137 держав; за Глобальним інноваційним індексом за показником «освіта» - 34 місце, «вища освіта» - 26, у рейтингу глобального людського капіталу за показником «освіта» – 5 місце.

Необхідно враховувати, що новітня хвиля цивілізації задекларувала основними завданнями інвестування в локальні та регіональні економіки *покращенням якості освіти і розвитком інфраструктури, оновлення за сучасними потребами освітніх інституцій*.

Це зумовлює актуальність організації професійної підготовки професіоналів із якості освіти у ЗВО.

В авторському баченні розроблено архітектоніку освітньо-наукової системи закладів вищої освіти для організації управління якістю фахівців і професіоналів у галузі квалітології. Її візуалізована структура містить складові:

- наглядову; колегіально-управлінську; організаційно-управлінські компоненти управління якістю у ЗВО – уособлюють *контент найвищого істеблішменту*;
- структурно-організаційні та функціональні підрозділи, а також умови: сприятливе організаційно-управлінське середовище якісної підготовки та психолого-педагогічне середовище управління якістю у ЗВО та її соціальних гарантій – формують *контенту управлінського адміністрування у компонентах підготовки*;
- складові освітньо-наукової взаємодії в досягненні якості підготовки; освітньо-наукова та науково дослідницька підготовка з управління якістю; інституційно-управлінські регламенти регулювання якості освітньо-наукової системи, корпоративні кодекси, положення, настанови та інструкції – забезпечують *освітньо-науковий, науково-пізнавальний контент управління якістю підготовки у ЗВО*;
- професійна підготовка за спеціальностями магістратури, аспірантури та PhD програмами, як майбутніх фахівців, професіоналів з управління якістю професійної підготовки в освітньо-наукових системах ЗВО – пролонгує *результативний контент ефективності зайнятості*.

Сформульовано авторське бачення шляхів реформування системи вищої і післядипломної освіти, яке має відбуватися в напрямку забезпечення «сталих» моделей раціонального споживання і виробництва, що передбачає свідоме самообмеження суспільства в зростанні кількості відносних потреб. Асоціація лідерів університетів для сталого майбутнього, яка об'єднала 500 закладів, рекомендує створювати в кожному університеті робочу групу або комітет з формування політики сталого розвитку для екологічного просвітництва й формування ноосферної свідомості.

Встановлено, що при реалізації стратегії модернізації освіти і науки, яка має безпосередній вплив на трансформацію соціуму, необхідно вивчити наявні моделі освітньо-наукових систем світу та методи управління ними. Інтернаціоналізація та інтеграція вищої освіти в глобальному вимірі порушують нові питання щодо теорії і практики освітнього менеджменту.

Обґрунтовано, що система освіти та її менеджмент відіграють важливу роль у виявленні взаємозв'язків різних наук, зокрема педагогіки з філософією, етикою, соціологією і соціальним управлінням, адмініструванням у сфері діяльності закладів вищої освіти, органів влади, підприємств. Є потреба застосування концептуально-прикладних результатів цього напрямку у сфері менеджменту якості професійної підготовки різних рівнів і напрямів. Водночас необхідно враховувати, що українська вища школа має постати не лише як інститут освіти і виховання, формування особливих громадянських рис інтелігенції, а й одним із найважливіших соціальних інститутів соціалізації молодого покоління, адаптації до квалітологічних цінностей суспільства, громадянського стилю життя, інтеріоризації цінностей та суспільних норм.

Основною метою управління закладами вищої освіти є вдосконалення якості та розвиток ефективної діяльності. Оскільки інноваційні заклади вищої освіти здатні швидко адаптуватися до концептуальних суспільно-економічних

змін, то проілюстровано особливості застосування інноваційного менеджменту в управлінні закладом вищої освіти, визначено основні показники інноваційності внутрішнього середовища закладу. Запропоновано врахувати інноваційний потенціал для прийняття ефективних управлінських рішень і забезпечення досягнення стратегічної мети політики якості.

В умовах мінливого середовища для діагностики та трансформації параметрів освітньої системи заклади вищої освіти повинні використовувати адаптивні технології (освітній моніторинг). Запропоновано апробований модифікований алгоритм адаптивного управління з виокремленням впливу стейкхолдерів та змін середовища. Основні блоки алгоритму: оцінка поточного стану, моніторинг результату спланованих дій, критеріальне моделювання за допомогою кваліметричного методу у вигляді рейтингової оцінки структурних навчальних одиниць закладу. Ефективність управління освітніми процесами оцінюється за такими критеріями: забезпечення освітнього процесу науково-педагогічними працівниками; якість навчальних досягнень студентів; збереження контингенту студентів; навчально-методичне забезпечення; використання наукових та методичних інновацій в освітньому процесі; ведення навчальної документації. Доведено, що використання алгоритму адаптивного управління веде до підвищення конкурентоспроможності закладу вищої освіти.

Здійснено системно-аксіологічний теоретико-інтегральний аналіз Форумів із якості для впровадження практично-корисного досвіду взаємодії освітньо-наукових систем різного рівня для потреб України (Впровадження культури якості у вищій освіті (Мюнхен, 2006 р.); Впровадження та застосування механізмів забезпечення якості: стратегія і практика (Рим, 2007 р.); Тенденції забезпечення якості вищої освіти (Будапешт, 2008 р.); Креативність і різноманітність: завдання із забезпечення якості освіти після 2010 р. (Копенгаген, 2009 р.); Будуємо мости: осмислення забезпечення якості освіти в європейському, національному та інституційному контексті (Ліон, 2010 р.); Якість та довіра: у серці того, що ми робимо (Антверпен, 2011 р.); Як забезпечення якості освіти змінить ситуацію? (Таллінн, 2012р.); Співпраця для просування якості освіти вперед (Гетенборг, 2013 р.); Трансформація освіти – забезпечення якості та перехід від викладання до вивчення (Барселона, 2014 р.); Підведення підсумків та погляд у майбутнє (Лондон, 2015 р.); Якість у контексті впровадження покращень (Любляни, 2016 р.); Відповідальність за гарантії якості: забезпечення впливу (Рига, 2017 р.)).

Установлено, що в ХХІ ст. інструментами технічного регулювання управління якістю освітньо-наукових систем є впровадження культури якості вищої освіти, застосування політики якості через стандарти управління нею в ЄС; програми навчання впродовж життя, креативні механізми подолання перешкод у досягненні бажаної якості на рівнях організації освітньо-наукових систем (європейському, національному та інституційному); контроль і моніторинг для розроблення процедур поліпшення у сфері якості, доброчесної довіри за впровадженні дії, зовнішньо-внутрішня взаємодія контролю якості реалізації освітньої політики суб'єктами, усвідомлення ролі управління якістю освіти; імплементація фінансування національного рівня в інтернаціоналізовану

вищу освіту (синергетична реалізація потенціалу міжнародної інтеграції освітніх систем у розроблені навчальних і наукових програм), трансформація систем від викладання до навчання з соціальними гарантіями студентоцентрованої освіти, дослідництва, зайнятості впродовж життя, удосконалених стандартів на підґрунті складових не лише якості освітньо-наукових процесів глобалізації, а й якості і безпеки життя; адаптації конкретно дисциплінарних, інституційних і національних контентів культури якості для формування синергетики модернізації архітекtonіки взаємодії освіти та науки, геополітики якості.

У ході аналізу встановлено, що перспективними науковими напрямками визначено теми: «Навчання та викладання: консолідація європейського виміру», «Забезпечення якості та визнання: поточна практика і виклики», «Стратегічна перспектива Європейського реєстру забезпечення якості та осмислення рішень комітету Реєстру», «Посилення засад розвитку культури якості», «Глобальна перспектива регіональної співпраці щодо забезпеченні якості», «Формування корпоративної культури якості», «Забезпечення якості та етика».

Закцентовано на особливостях правового регулювання щодо управління якістю в Україні як технічного регулювання засобами стандартизації, сертифікації, ліцензування, акредитації, метрології та наукометрії. Конкретизовано поняття «якості наукового пізнання та дослідництва». Сформульовані сучасні квалітологічно-наукові напрями пізнання.

В авторському трактуванні викладено організаційно-управлінські процедури регламенту діловодства для забезпечення якості в ЗВО у вигляді сукупності етапів, які складаються з контентів.

Передумови обґрунтування регламенту діловодства: I етап – це *концептуально-стратегічний контент*, який слугує системо-формульальним базисом для ратифікації світових глобальних концепцій і стратегій розвитку в сфері освіти, науки та інноватики, а також національного концептуально-стратегічного бачення транскордонної імплементації освітніх, освітньо-наукових систем України до світового академічного простору; *II етап складається з контентів нормативно-правового* - базису національного правового регулювання у сферах освіти і науки, природоохоронній сфері та соціального захисту, і *технічно-регламентувального* - метрики міжнародної та національної стандартизації.

Обґрунтування та формування регламенту діловодства як частини політики управління якістю в закладі вищої освіти: III етап – це *політико-квалітологічний контент*, який визначає політику управління якістю в закладах вищої освіти, що реалізує місію інституції в досягненні бажаної якості надання освітніх, наукових та інноваційних, а також сервісних наукоємких продуктів та послуг з метою забезпечення траєкторії професійного успіху, саморозвитку та самовдосконалення випускників із пролонгуванням позитивної зайнятості та гарантій якості та безпеки життя; реалізує кадрову політику управління якістю у закладі, яка полягає у створенні системи адміністративного управління розвитком кадрового потенціалу з високим рівнем професіоналізму та корпоративної академічної культури, етики міжособистих взаємин у сприятливому морально-психологічному кліматі колективу, сприяє

саморозвитку та самовдосконаленню кожного представника академічної спільноти в професійному та особистому житті; *IV етап* - це морально-етичний контент, який забезпечує дотримання кодексу академічної честі професіонального реноме та науково-метричного іміджу рейтингу представлення закладу через інструктивно-процедурні, організаційно-управлінські заходи основних положень із попередження, запобігання та усунення академічного плагіату, а також організаційно-управлінські процедури системи забезпечення якості в закладі на основоположних системоутворювальних принципах поведінки учасника і зацікавлених сторін системних процесів управління ЗВО та за видами процедур (правилами достойної поведінки студентів і працівників ЗВО, а також не прийнятними для них, невідповідності і порушення академічної доброчесності, відповідальності в академічному просторі освіти, науки та інноватики, організації роботи уповноважених комісій з питань академічної етики та доброчесності).

Обґрунтування, формування та самоаналіз ефективності процедур регламенту діловодства як частини політики якості в ЗВО: V етап - настановчо-інструктивний контент, який забезпечує програму організації моніторингу якості надання освітніх послуг структурними навчальними підрозділами в закладі, систему внутрішнього забезпечення якості з організаційно-управлінськими процедурами згідно з принципами та за видами організації управління (стратегічного менеджменту та маркетингу, проектами і процесами, плануванням, інноватикою, релевантністю, працею, якістю, поліпшенням), регламентними положеннями і настановами.

У ході вивчення міжнародного та вітчизняного досвіду правового, нормативного, програмного забезпечення регулювання якості освітньо-наукових систем в авторському трактуванні викладені методологічні засади формування політики якості в ЗВО (рис. 2.1).

На підставі аналізу науково-педагогічних нормативно-регулятивних джерел запропоновано уніфікацію процедури технічного регулювання організації моніторингу з організації якості у ЗВО, яка будується на основних принципах управління та системно використовує рейтингування на різних рівнях: здобувачів освіти, науково-педагогічних працівників, навчальних підрозділів.

Розроблено структурно-логічний алгоритм обґрунтування, формування і забезпечення методики організації діяльності освітніх систем, який складається із трьох етапів: *цільового* (вивчення потреби в категоріях фахівців з якості); *функціонального* (вивчення кон'юнктури ринку освітньо-наукових послуг, продуктів, сервісу, консультування і дорадництва з метою задоволення потреб замовників підготовки фахівців з управління якістю); *технологічно-релевантного* (обґрунтування і розроблення політики якості ЗВО на основі метрики стандартів ISO).

Методика організації професійної підготовки є сукупністю заходів, дій, умов, вимог організаційно-педагогічного, соціально-економічного, інформаційно-аналітичного, кадрового, матеріально-технічного, фінансового, компетентнісного, професійно-спеціального та діагностичного аспектів, які спрямовані на безперервність, наскрізність, наступність та системну

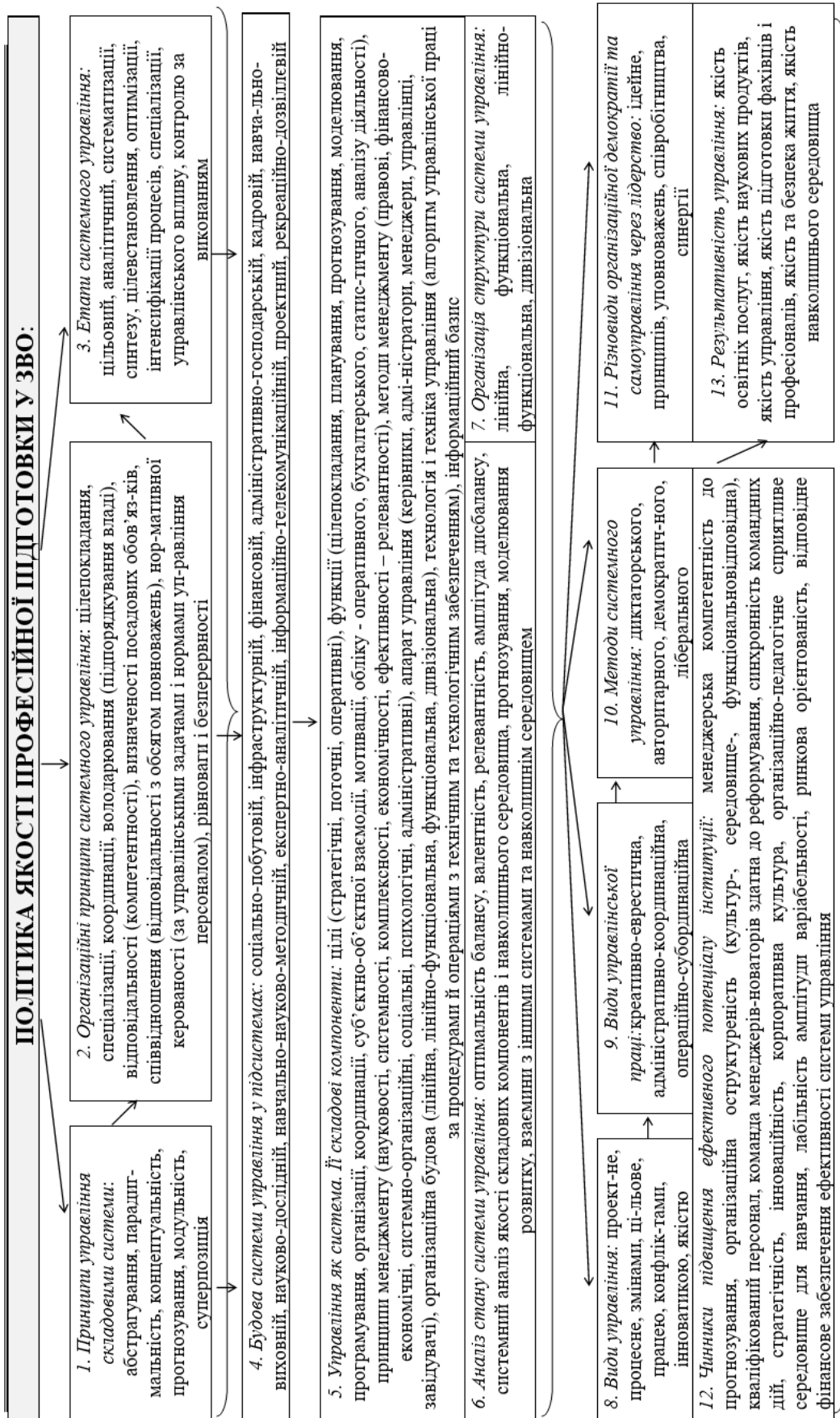

Рис. 2.1. Методологічні засади формування політики якості професійної підготовки у ЗВО

послідовність у навчанні (природничо-гуманітарних, суспільно-політичних, соціально-економічних, професійно-орієнтованих і спеціального теоретичних циклів і навчальних, науково-дослідних, виробничо-технологічних, інституційно-стажувальних практик), передбачають формування та розвиток професійно-практичних умінь і навичок, компетентностей, отримання досвіду професійно-орієнтованої діяльності відповідно до сучасних і майбутніх вимог працевлаштування й потреб суспільства.

Розроблена методика передбачає формальні та неформальні види організації теоретико-практичної підготовки фахівця з якості освітніх систем. До перших, *формальних*, належать теоретична *навчально-пізнавальна* діяльність з методики навчання спеціальних педагогічних і психологічних, соціально-гуманітарних і суспільно-політичних дисциплін, наприклад: освітня політика, менеджмент якості, екологічний і соціальний менеджмент, теорія управління, стратегічний менеджмент та маркетингу, квалітологія й наукометрія, статистика системного аналізу якості, методологія наукових досліджень; організації науково-дослідної практичної діяльності. До других, *неформальних*, відносять ті, які базуються на спонтанній соціальній взаємодії, міжособистісних взаєминах, особистому виборі для забезпечення відчуття причетності, взаємодопомоги, партнерського спілкування, відображення реального стану виконаної роботи колективу у групах, особисто здобувачем освіти, евристичні методи.

Запропонована методика охоплює наступні складові:

- *організаційну* як складне, *інституційне утворення* (об'єднання) сформоване з навчальних, наукових, виробничих, громадських, соціальних, управлінських, інституційних підрозділів, органів самоврядування у *форіа спільної діяльності* керівництва, адміністраторів, науково-педагогічних працівників, студентів, науковців, роботодавців, громадськості;
- *методичну* – *сукупність* форм, методів, заходів організації теоретичної, практичної та стажувальної педагогічної діяльності для виконання практичного організаційно-управлінського освітньо-наукового планування, проектування, конструювання, прогнозування, моделювання, моніторингу, аудиту, професіоналізації, паспортизації, дослідження;
- *опис* конкретних прийомів, заходів, способів, науково-педагогічної, педагогічної, науково-дослідної діяльності, міжінституційної мобільності в процесі професійної підготовки;
- *систему* операцій, процедур визначення, встановлення фактів, дослідження явищ і процесів;
- *комплекс заходів/дій*, спрямованих на досягнення результату (ефективність і якість) практичної і професійної підготовки.

Синтез організаційно-управлінських, організаційно-методичних, організаційно-педагогічних заходів забезпечує вибір і побудову *методики організації теоретико-практичної підготовки за ефективними і оптимальними формами*.

Удосконалено і запропоновано до впровадження з апробацією ефективності положення ЗВО, які регламентують освітньо-науковий процес.

Сформульовано сутність поняття «практична реалізація методики організації управління якістю освітніх систем у закладі вищої освіти» у двоаспектному тлумаченні як:

1) науково обґрунтовану *систему синергетичних методів* (навчально-пізнавальної, науково-дослідницької, практично-стажувальної інформаційно-логічної діяльності; прогнозування та системного аналізу якості складових компонентів освітньо-наукової системи закладу), *синхронізованих форм* (теоретичного та практичного навчання, навчально-дослідницької, наукової, проектно-пошукової, стажувальної, адміністративно-управлінської, педагогічно-психологічної діяльності) і *засобів* (нормативно-регулятивних і науково-методичних для контролю за станом середовища і складових його систем; матеріально-технічного, інформаційно-телекомунікаційного забезпечення; соціального, суспільно-політичного, екологічного, психолого-педагогічного моделювання, прогнозування, системного аналізу та регулювання якості складових навколишнього середовища);

2) *спосіб організації професійної підготовки студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів до забезпечення якості освіти та контролю над нею в освітньо-науковій системі: навчання принципів системно-аналітичного, навчально-виховного, скринінгово-діагностичного, прогностичного, проектно-моделюючого, організаційно-управлінського, моніторингового, аудиторського, стратегічно-планувального процесів, що реалізується під час виробничо-інституційного практичного навчання і стажування, синергетичної взаємодії з наставником у спільних наукових пошуках, залучення транскордонних процесів, академічної мобільності.*

В авторському трактуванні *модель підготовки* – це результат педагогічного моделювання, проект ефективної технології організації процесу підготовки; її відображення шляхом імітації функціонування ступеневої системи професійної підготовки, віддзеркалення її будови, складових компонентів (блоків, елементів), якостей специфіки (властивостей і функцій), системних процесів і взаємозв'язків, змісту за цільовим призначенням на рівнях організації системного управління підготовкою та її забезпечення (науково-, організаційно-, методичного й організаційно-педагогічного, інформаційно-технологічного) теоретичного та практичного навчання, дослідництва, стажування у професійному середовищі (різного типу), базис прогнозування розвитку ступеневої неперервної системи цільової підготовки як об'єкта педагогічного дослідження, презентація культурної форми педагогічної моделі соціокультурної практики професійної підготовки.

Структурно-функціональна модель формування професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти побудовано на засадах системного, програмно-цільового, структурно-функціонального, синергетичного, системно-діяльнісного підходів і є цілісною єдністю взаємодії у таких блоках: цільовому, змістовному, теоретико-методологічному, організаційно-методичному, практичному та контрольному-результативному (рис. 2.2).

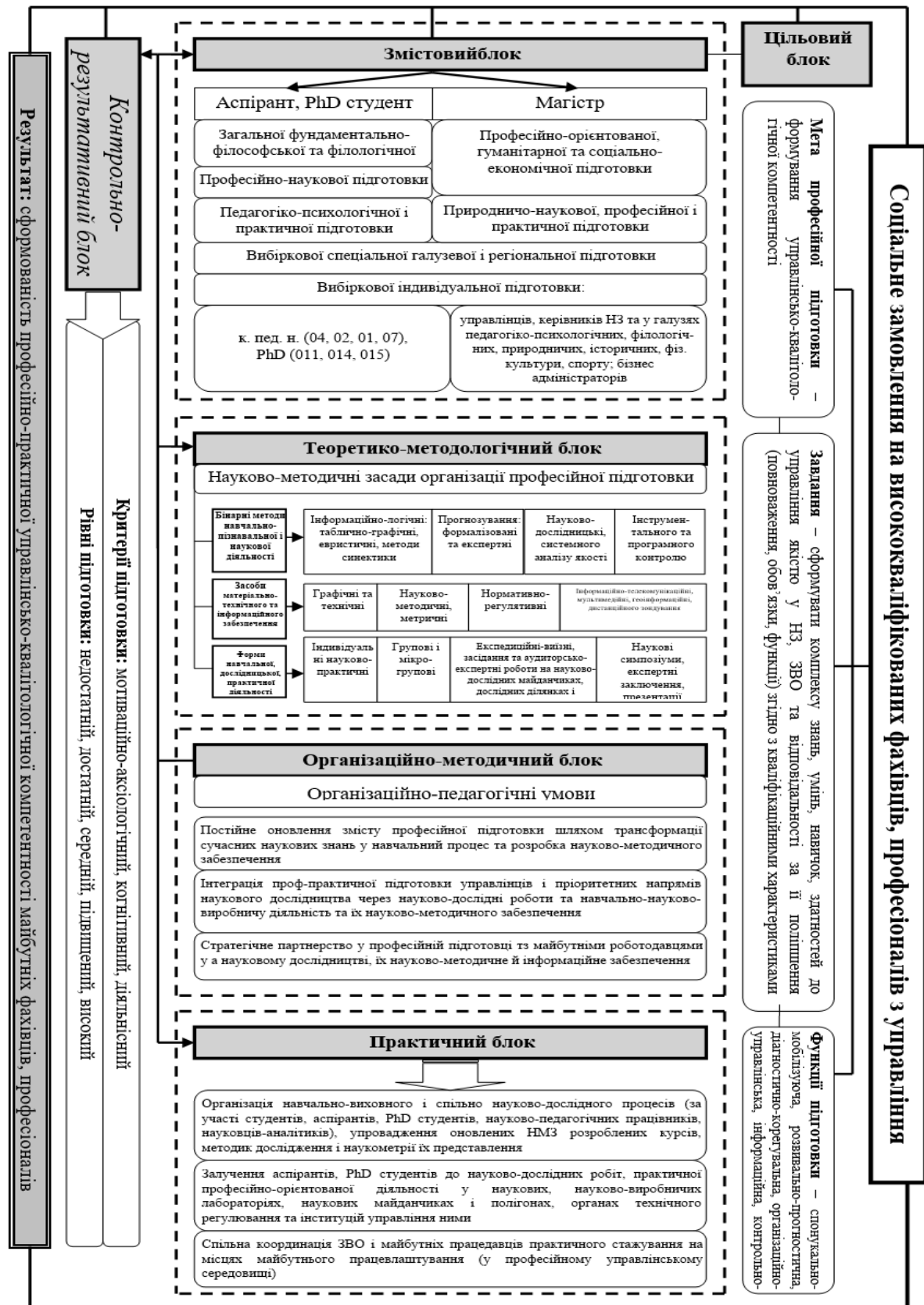

Рис. 2.2. Структурно-функціональна модель формування професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти

Цільовою аудиторією споживачів освітніх послуг, наукоємких продуктів, сервісу консультування та дорадництва з питань управління якістю вважаємо

аспірантів, PhD студентів зі спеціальностей відповідно – 04, 02, 01, 07; 011, 014, 015 та магістрантів – майбутніх професійних управлінців, керівників, бізнес адміністраторів навчальних закладів (різного типу та форм організації неперервної освіти) і ЗВО та в галузях освіти й науки педагогічного, психологічного, філологічного, природничого, історичного спрямування, зокрема й закладів фізичної культури та спорту, професіоналів з безпеки та якості й професіоналів з контролю за якістю (згідно з Класифікатором професій ДК 003:2010, коди 247 та 2471 відповідно).

Підставою для структурно-функціонального моделювання процесу підготовки фахівців, професіоналів управлінсько-квалітологічними компетентностями для сфери освіти, науки та інноватики з управління якістю у закладах вищої освіти є *соціальне замовлення* – суспільна потреба у висококваліфікованих спеціалістах (у розлоговому трактуванні) з організації якості професійної підготовки в освітньо-наукових системах закладів вищої освіти в умовах глобалізації. Модель є схематизованою візуалізацією організаційно-управлінських та організаційно-педагогічних заходів забезпечення результативності освітнього процесу підготовки, як системи структурно-організаційних та структурно-функціональних компонентів у блоках цільовому, організаційно-формульованому, діагностико-результативному

Цільовий блок моделі визначає мету професійної підготовки – формування управлінсько-квалітологічної компетентності. *Змістовний блок* охоплює організаційно-управлінську складову структури та змісту підготовки цільових категорій магістрантів, аспірантів і PhD студентів, відповідно змістове наповнення професійно-орієнтованих та соціально-економічних, природничо-наукового професійно-практичного циклів, вибіркової спеціальної, регіональної та індивідуальної підготовки магістрів як майбутніх керівників, адміністраторів, управлінців з якості в ЗВО.

Змістовний блок ефективно реалізується у синергетичному поєднанні з *теоретико-методологічним* через науково-методичне забезпечення організації професійної підготовки цільових категорій магістрантів, аспірантів і PhD студентів, відповідно змістове наповнення професійно-орієнтованих та соціально-економічних, природничо-наукового професійно-практичного циклів, вибіркової спеціальної, регіональної та індивідуальної підготовки магістрів як майбутніх керівників, адміністраторів, управлінців із якості в ЗВО та в галузях науки та знань – педагогічної, психологічної, філологічної, природничої, історичної, фізкультури та спорту; загально-фундаментальної, філософської та філологічної, професійно-наукової, педагогічно-психологічної та практичної, вибіркової спеціальної галузевої, регіональної та індивідуальної підготовки аспірантів і PhD студентів як майбутніх кандидатів (педагогічних) наук (04, 02, 01, 07) і докторів філософії (011, 014, 015) з основними професійно-практичними додатковими, перехресними компетентностями з управління якістю освітньо-наукових систем ЗВО.

Практичний блок передбачає організацію навчально-виховного і спільно науково-дослідного процесів, залучення аспірантів і студентів до науково-дослідних робіт, практичної професійно-орієнтованої діяльності у наукових,

науково- виробничих лабораторіях, наукових майданчиках і полігонах, органах технічного регулювання та інституцій управління ними, спільну координацію ЗВО і майбутніх працедавців.

Контрольно-результативний блок включає оцінювання за рівнями підготовки у визначених критеріях параметральної метрики. Результатом передбачена професійно-практична управлінсько-квалітологічна компетентність майбутніх фахівців і професіоналів у сфері освіти, науки та інноватики. спільного наукового пізнання викладача і студентів або під керівництвом викладача в підготовці курсових робіт/проектів, виконання практичних проблемних, сценарних робіт при моделюванні та прогнозуванні стану та розвитку освітніх, соціальних, інституційних систем, підготовки випускових магістерських та дисертаційних робіт; освоєння студентами функціональної та прикладної управлінсько-квалітологічної інформації з її креативно-компетентністним практичним застосуванням і відповідальності за неї; формування компетенцій про суть місії управління якістю в цілому і ЗВО, зокрема за рахунок вивчення системної методології пізнання управлінських досліджень та методології навчання спеціальних управлінських дисциплін для здійснення власних наукових досліджень методології системного управління якістю і набуття компетентності власної педагогічної практики методики навчання міжнародного та національного технічного регулювання, метрології, квалітології, менеджменту якості, системного аналізу якості; *організаційно-проектної управлінської* - діяльності викладача та студента щодо організації планування власної траєкторії освітнього і дослідницького процесів професійної підготовки, стажування та управління саморозвитком і самовдосконаленням, корпоративною культурою ділового спілкування та застосування науково-метричних систем, інформаційно-мультимедійних, телекомунікаційних платформ, мереж, баз даних для представлення професійного іміджу та конкурентоспроможності на ринку праці), *діагностико-коригувальної* (моніторингово-прогностична діяльність самоаналізу-внутрішнього аудиту управління якістю системи професійної підготовки уповноважених викладачів, представників працедавців, громадськості самоврядування та моніторингу якості підготовки студентством – представниками спілки молодих учених, студентського самоврядування шляхом навчання та практики технічного регулювання – моніторингу якості діяльності викладачів, рейтингового оцінювання навчальних здобутків студентів, методології наукового пізнання та експертного оцінювання результатів, менеджменту освіти, освітньої політики, системного аналізу якості, управління якістю, педагогічного моделювання та прогнозування, методики навчання та педагогічного дослідження, педагогічної інноватики, тощо), *організаційно-управлінської* (система процедур, операцій, підготовки фахівців, професіоналів з управління якістю ЗВО, взаємоузгоджених регламентів упорядкування – організації, планування, проектування, координаційно-субординаційного розподілу повноважень, регулювання, прогнозування освітньо-дослідницького процесу навчання, дослідництва, практичного стажування, апробації, представлення результатів і захисту їх; архітектоніка управлінської ієрархії системи ступеневої цільової професійної

підготовки як інституційного синергізму освітнього процесу – формування професійно-практичних управлінсько-квалітологічних компетентностей у керівників, адміністраторів, управлінців якістю ЗВО), *інформаційної (системно формувальна функціональна діяльність усіх учасників академічної спільноти щодо обґрунтування, розроблення та створення інформаційного базису системи ступеневої підготовки висококваліфікованих спеціалістів у сфері управління якістю ЗВО – навчально і науково-метричного, матеріально-технічного, кадрового, виховного, соціального, інформаційно-технічного потенціалів забезпечення процесу формування професійно-практичних управлінських компетентностей із якості), контрольної-результативної* (диференціація результативності процесу ступеневої професійної підготовки за критеріями оцінювання мотиваційно-аксіологічним, когнітивним, діяльнісним для визначення рівня підготовки – недостатній, достатній, середній, підвищений, високий).

Змістовий блок ефективно реалізується в синергетичному поєднанні з *теоретико-методологічним* через науково-методичне забезпечення організації професійної підготовки, а саме: бінарні методи навчально-пізнавальної та науково-дослідницької, науково-методичної, проектно-пошукової, технологічної діяльності та практичного стажування (інформаційно-логічні, таблично-графічні, евристичні, методи синектики, прогнозування формалізоване та експертне, науково-дослідницькі методи – системного аналізу якості систем різних типів і рівнів організації та управління ними, інструментального та програмного контролю) засоби матеріально-технічного та інформаційного забезпечення (графічно демонстраційні та технічні; науково-методичні та дослідницькі, лабораторно-інструментальні, науково-метричні; нормативного технічного регулювання, інформаційно-телекомунікаційні, геоінформаційні, мультимедійні), форми пізнавальної, дослідницької та практичної діяльності за комплектацією (у групах), місцем впровадження, дидактичною метою (індивідуальні науково-пізнавальні практичні, групові та мікрогрупові, експедиційні – виїзні, науково-дослідницькі на полігонах і майданчиках, наукової апробації, традиційні теоретичного та практичного навчання, науково-дослідницької, виробничо-технологічної практики, інституційного стажування, мобільності, комбіновані).

Упровадження, апробація та результативність моделі забезпечується через *організаційно-педагогічні умови* (постійне оновлення змісту професійної підготовки шляхом трансформації сучасних наукових знань в освітній процес та модернізації науково-методичного інформаційно-аналітичного забезпечення; інтеграція професійної практичної підготовки майбутніх фахівців із якості з пріоритетними напрямками науково-дослідних тем і робіт в освітньо-науковому процесі з інституційно-виробничим стажуванням та їх науково-методичне забезпечення; стратегічне партнерство в професійній підготовці з майбутніми роботодавцями та науковому дослідництві з відповідальним організаційно-методичним та науково-методичним інформаційним забезпеченням).

Практичний блок передбачає:

- організацію навчально-виховного і спільно науково-дослідного процесів (за участі студентів, аспірантів, PhD студентів, науково-педагогічних працівників, науковців-аналітиків), упровадження оновлених навчально-методичних забезпечень розроблених курсів, методик дослідження і наукометрії їх представлення;
- залучення аспірантів, PhD студентів до науково-дослідних робіт, практичної професійно-орієнтованої діяльності в наукових, науково-виробничих лабораторіях, наукових майданчиках і полігонах, органах технічного регулювання та інституціях управління ними;
- спільну координацію ЗВО і майбутніх працевлаштувачів практичного стажування на місцях майбутнього працевлаштування (у професійному управлінському середовищі).

Контрольно-результативний блок передбачає оцінювання за рівнями підготовки – недостатній, достатній, середній, підвищений, високий у визначених критеріях параметральної метрики – мотивоційно-аксіологічного, когнітивного та діяльнісного. Результатом передбачена сформованість професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців, професіоналів сфери освіти, науки та інноватики.

Змодельована система професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у ЗВО у вигляді схематизованої візуалізації організаційно-управлінських та організаційно-педагогічних заходів забезпечення результативності освітнього процесу підготовки як єдності структурно-організаційних та структурно-функціональних компонентів у цільовій, організаційно-формульованій та діагностико-результативних підсистемах.

Цільова підсистема моделі організовує ціленаправленість процесу дослідження, визначає стратегічну мету та конструктивні тактичні завдання і ґрунтується на фундаментально-філософських, загально- та конкретно-наукових принципах наукового пізнання, системного аналізу якості, управління, оцінювання та педагогічної практики (рис. 2.3).

Організаційно-формульована підсистема передбачає такі етапи підготовки: діагностико-орієнтувальний (формування у майбутніх управлінців із якості професійно-орієнтованої спрямованості мотивації та зацікавленості для вирішення соціальних, політичних, управлінських, педагогіко-психологічних проблем у сфері квалітології); прогностично-скрінінговий (фахова орієнтація студента на здобуття додаткових перехресних компетентностей із методології системної підготовки фахівців із якості освіти на основі інформаційного скрінінгу попередньо здобутих знань, умінь, навичок, здатностей і здібностей шляхом системного аналізу їх інтелектуального потенціалу загально-професійної підготовки); змістовно-забезпечувальний (набуття професійно-практичних компетентностей управлінсько-квалітологічного характеру для розроблення, обґрунтування, планування управління якістю складних систем у сфері освіти, науки та інноватики); моніторинго-закріплювальний (перевірка якості рівнів підготовки за розробленими критеріями параметральної метрики); результативний (системний аналіз ефективності організації управління

навчально-пізнавального процесу професійної підготовки майбутніх фахівців і професіоналів з управління якістю, ідентифікація чинників невідповідності алгоритмізації організаційно-управлінських процедур, релевантності навчальних і наукових результатів).

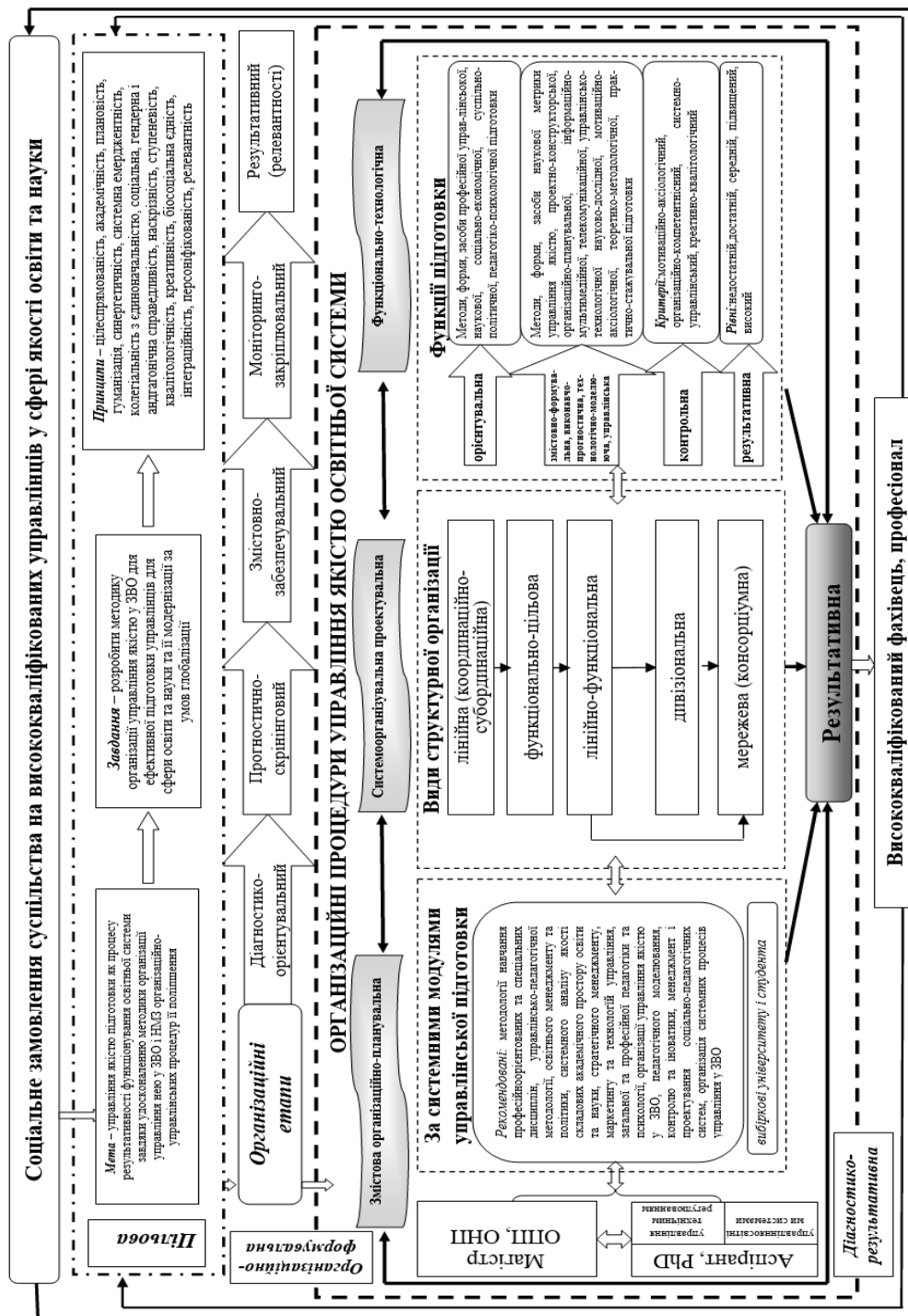

Рис. 2.3. Модель організації системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти

Процес організації якості та релевантності освітніх систем та моделей управління професійною підготовкою передбачає виконання низки функціонально-послідовних організаційних процедур системно-управлінських дій, які алгоритмізовані в порядку виконання необхідних для результативності

операцій, інструкцій, офіційно встановлений і передбачений правилами технічного регулювання координційно-субординаційної взаємодії структурно-організаційних та структурно-функціональних підрозділів у ЗВО, зокрема й регламенту діловодства та ведення документообігу.

Система професійної підготовки майбутніх фахівців із якості в закладах вищої освіти містить організаційні процедури управління якістю освітньої системи в підсистемах: змістова організаційно-планувальна; системоорганізувальна проектувальна: лінійна (координційно-субординаційна), функціонально-цільова, лінійно-функціональна, дивізіональна, мережева (консорціумна); функціонально-технологічна.

Синергетична єдність функціонування структурно-організаційної моделі управління якістю підготовки майбутніх фахівців із якості в ЗВО синхронізованих підсистем будови моделі цільовим, організаційно-формульованим за процедурами управління якістю освітньої системи в підсистемах структурно-логічно забезпечуються контрольно-результативною функцією підготовки для забезпечення *діагностико-результативної підсистеми*.

Розроблення схеми програми експерименту передбачає методологічне обґрунтування (аналіз педагогічної ситуації, формулювання проблеми пізнання, цілей і завдань дослідження, виокремлення об'єкта та предмету, висунення гіпотез, побудова моделі та схеми експерименту) та формування методики (планування, оцінювання, характеристики умов та об'єктів). Розроблення методики передбачало: обрання традиційних або застосування нами розробленої методичної схеми експерименту; засобів впливу, його тривалості; розробку параметральної метрики вимірювання, контролю, аналізу результатів.

Експеримент здійснювався за етапами: підготовчим, реалізаційно-дослідницьким (у констатувальному і формульованому етапах) та системного аналізу результатів дослідження. На підготовчому етапі сформовано групи із магістрантів спеціальностей 011, 012, 013, 014, аспірантів педагогічних спеціальностей 01, 02, 04, 07, PhD студентів спеціальності 011: контрольна група з 523 здобувачів освіти, експериментальна – з 533.

На констатувальному підетапі за допомогою розробленого протоколу оцінено представників утворених груп здобувачів освітніх і наукових ступенів за рівнями сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей (недостатній (FX, F); достатній (E, D); середній (C); підвищений (B); високий (A)) та за критеріями: *мотиваційно-аксіологічним (репродуктивним); когнітивним (евристичним); діяльнісним (креативно-творчим)* (табл. 2.1).

Результати оцінювання засвідчили, що в контрольній та експериментальній групах розподіл студентів за рівнями сформованості знань та вмінь статистично однаковий, причому за кожним із критеріїв у кожній з груп переважають середній та достатній рівні.

На цьому ж етапі за допомогою розробленої анкети отримано експертну оцінку задоволеності запитів працедавців у фахівцях і професіоналах з контролю за якістю у ЗВО за рівнями системи оцінювання: А – абсолютно задоволений; В – задоволений; С – задоволений у переважній більшості; D – частково

задоволений; Е – переважно незадоволений; F – незадоволений; FX – абсолютно не задоволений та в блоках таких параметрів: *рівень підготовки фахівців та професіоналів з управління якістю у ЗВО; організація управління підготовкою фахівців та професіоналів як менеджерів з якості; співпраця з працедавцями в пріоритетних видах системного управління якістю у ЗВО.*

Таблиця 2.1

Рівень професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності здобувачів освіти на констатувальному етапі експерименту

Критерії	Мотиваційно-аксіологічний (репродуктивний)				Когнітивний (евристичний)				Діяльнісний (креативно-творчий)			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%
Високий	37	6,94	32	6,12	23	4,32	25	4,78	15	2,81	14	2,68
Підвищений	101	18,95	98	18,74	85	15,95	78	14,91	75	14,07	70	13,38
Середній	167	31,33	178	34,03	158	29,64	165	31,55	155	29,08	160	30,59
Достатній	178	33,40	168	32,12	198	37,15	193	36,90	212	39,77	201	38,43
Недостатній	50	9,38	47	8,99	69	12,95	62	11,85	76	14,26	78	14,91

Формувальний етап полягав у експериментальній перевірці системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти. Розроблено анкету для діагностування ефективності запропонованої моделі.

Динаміку рівня сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей здобувачів освіти в експериментальних і контрольних групах на формувальному етапі експерименту (порівняно з констатувальним етапом) подано в таблиці 2.2.

Очевидні позитивні зміни рівня професійно-практичних знань, умінь і навичок, здатностей, компетентностей у здобувачів освіти експериментальної групи, який на початку експерименту був однаковим із контрольною групою. Удвічі зріс найвищий рівень діялісного критерію. За всіма критеріями рівні від середнього до високого зросли в середньому на 4,5%.

Таблиця 2.2

Динаміка формування знань, умінь, навичок та компетентностей здобувачів освіти на формувальному етапі експерименту (порівняно з констатувальним етапом)

Критерії	Мотиваційно-аксіологічний (репродуктивний)				Когнітивний (евристичний)				Діяльнісний (креативно-творчий)			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	%	відх.	%	відх.	%	відх.	%	відх.	%	відх.	%	відх.
Високий	8,26	1,31	6,50	0,38	6,38	2,06	4,97	0,19	4,88	2,06	2,68	0,00
Підвищений	27,20	8,26	19,12	0,38	19,51	3,56	15,49	0,57	19,14	5,07	13,77	0,38
Середній	30,02	-1,31	34,42	0,38	36,02	6,38	32,70	1,15	36,21	7,13	31,55	0,96
Достатній	28,52	-4,88	31,36	-0,76	29,64	-7,50	35,37	-1,53	31,33	-8,44	37,28	-1,15
Недостатній	6,00	-3,38	8,60	-0,38	8,44	-4,50	11,47	-0,38	8,44	-5,82	14,72	-0,19

Отже, результати проведеного педагогічного експерименту підтверджують припущення, що запропонована експериментальна сукупність умов професійної

підготовки майбутніх фахівців із якості освіти є ефективнішою (порівняно з традиційними умовами) для формування управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців із якості освіти у ЗВО (рис. 2.4).

На підставі цього можна вважати запропоновану модель професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти верифікованою і поширити отриманий позитивний висновок на всю концепцію загалом.

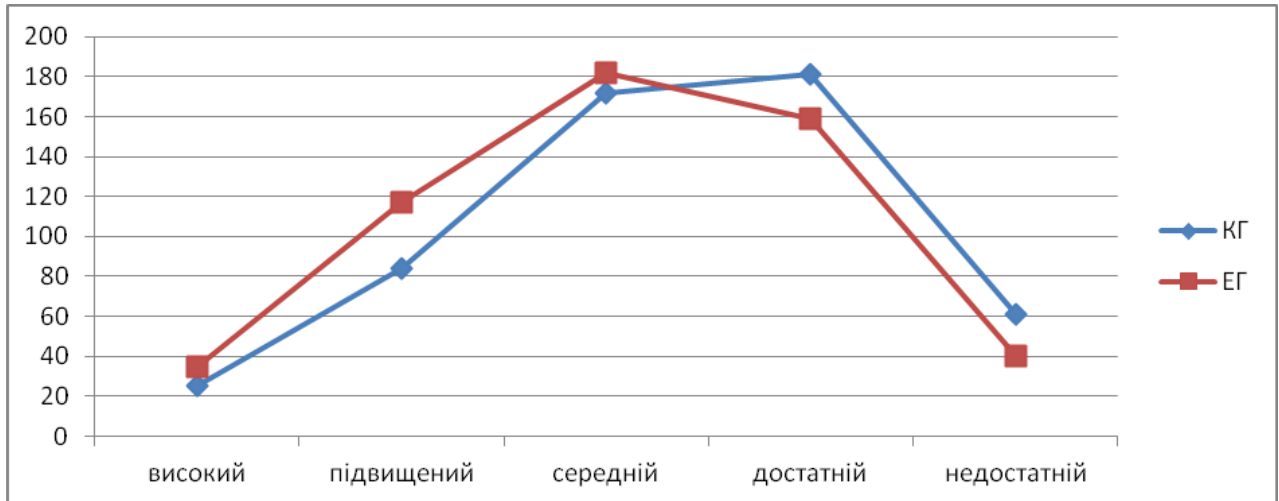

Рис. 2.4. Рівні сформованості професійно-практичних управлінсько-квалітологічних компетентностей у магістрантів, аспірантів, PhD студентів

Висновки. У дослідженні подано теоретико-методологічне доведення і запропоновано розв’язання наукової проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти в закладах вищої освіти.

Узагальнення результатів здійсненого дослідження дало підстави сформулювати такі висновки:

Теоретично обґрунтовано вплив процесів глобалізації на сучасні трансформації освіти та вимоги до її якості. Систематизовано хронологію Болонського процесу з аксіологічним оцінюванням глобалізації та проаналізовано понятійно-категоріальний апарат дослідження. Виокремлено основні глобалізаційні впливи на сучасні трансформації української вищої освіти, підвищення вимог до її якості та системи управління закладами вищої освіти. Оскільки для розуміння цих процесів необхідно зважати на сучасну зміну світового суспільно-політичного ладу, то описані історичні форми глобалізації й обґрунтовано, що глобалізація та інтеграція зумовили кризу освітніх інституцій і водночас створили базис для їх трансформацій.

Проаналізовано стан розроблення проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти. Виявлено, що є потреба інституційних органів управління в мобільних фахівцях із якості освіти (наприклад, розбудова національної мережі експертів із якості вищої освіти із залученням до неї представників від здобувачів освіти) і водночас немає системного науково-методичного та інформаційно-аналітичного забезпечення їх професійної підготовки й управління нею в системі неперервної освіти.

З'ясовано, що передумовами розбудови системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти в закладах вищої освіти є соціальне замовленням суспільства на висококваліфікованих фахівців із якості освіти й управління нею в закладах вищої освіти.

Досліджено специфіку трансформаційного базису освітніх інституцій. Указано на наявність трансформаційного впливу глобалізації на національні системи вищої освіти. Акцентовано увагу на змінах, які відбуваються на ринку праці, що зумовлюють потреби в додаткових ресурсах для освіти, розвитку інформаційних технологій та створенні глобальної освітньої-наукової мережі. Установлено, що модернізація професійної неперервної освіти має базуватися на концептуальних засадах Стратегії ООН освіти для сталого розвитку. Обґрунтовано, що від позиціонування України в глобальному світі залежить наше входження в європейське та світове товариство. Запропоновано готовність нашого суспільства до реформ, до зміни оцінювати парадигми вищої освіти за допомогою «вимірів глобалізації». Аналіз деяких глобалізаційних індексів виявляє наші можливості та ресурси.

Виявлено і охарактеризовано міжнародні тенденції трансформацій та перспектив управління якістю систем професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти. На підставі аналізу міжнародних Форумів із якості освіти встановлено, що основним інструментом технічного регулювання управлінням якістю закладу вищої освіти є впровадження культури якості, яка містить готовність усіх учасників освітнього процесу до інновацій та експерименту, високий рівень колегіальності в прийнятті рішень, який є важливим в умовах корпоративної моделі управління, сприятливі умови та перспективи фахового зростання персоналу, прозорість діяльності й підзвітність громадськості та інше.

Схарактеризовано на підставі аналізу правового, нормативного, програмного інституційного забезпечення регулювання якості освітньо-наукових систем організаційно-управлінські процедури регламенту документовпорядження науково-методичного забезпечення квалітологічного управління в системі професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти в закладах вищої освіти. Запропоновано уніфікацію процедури технічного регулювання організації моніторингу з управління якістю в закладах вищої освіти.

Розроблено структурно-функціональну модель формування професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців із якості освіти в закладах вищої освіти, яка побудована на засадах системного, програмно-цільового, структурно-функціонального, синергетичного, системно-діяльнісного підходів і є цілісною єдністю взаємодії цільового (мета, завдання та функції підготовки), змістовного (структурна організація змісту підготовки за освітніми та освітньо-науковими рівнями та ступенями майбутніх управлінців, керівників і адміністраторів закладів вищої освіти), теоретико-методологічного, організаційно-методичного (організаційно-педагогічні умови взаємодії), практичного (інтеграція професійно-практичної підготовки управлінців із якості з майбутніми працедавцями) та контрольо-результативного блоків (критерії:

мотиваційно-аксіологічний, когнітивний, діяльнісний; рівні: недостатній, достатній, середній, підвищений, високий). Результатом передбачена сформованість професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців, професіоналів сфери освіти, науки та інноватики.

Теоретико-методологічний блок наповнений розробкою елективних навчальних курсів для магістрантів «Вища освіта в умовах глобалізації», «Педагогічна статистика», збагачено зміст навчальних дисциплін («Актуальні питання інноваційного розвитку освіти». «Моделювання в системі управління освітою», «Дидактичні системи у вищій освіті», «Інноваційні технології навчання і виховання у ЗВО», «Методика викладання у вищій школі», «Управлінська аналітика», «Методи прийняття управлінських рішень», «Організація управління навчальним процесом у ЗВО», «Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача», «Управлінська аналітика», «Менеджмент в освіті» тощо) темами про забезпечення якості освіти та управління нею; у процесі роботи з експериментальною групою використано різноманітні освітні технології (дослідження, ігрові, кейси, портфоліо, проектні, тренінгові).

Розроблено систему професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти та візуалізовано модель її організації у вигляді схематизованих організаційно-управлінських та організаційно-педагогічних заходів забезпечення результативності освітнього процесу підготовки як єдності структурно-організаційних та структурно-функціональних компонентів у цільовій, організаційно-формульованій та діагностико-результативній підсистемах. Ефективність системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти визначена і динамікою рівнів сформованості як окремих компонентів професійної компетентності студентів контрольної та експериментальної груп за відповідними критеріями, і динамікою професійної компетентності майбутніх фахівців із якості освіти в цілому.

Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність розробленої системи професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти в закладах вищої освіти. У представників експериментальних груп удвічі зріс найвищий рівень діяльнісного критерію. За всіма критеріями покращилися показники в середньому на 4,5%. Гіпотеза про ефективність запропонованої моделі статистично підтверджена з імовірністю 0,967.

Проведене дослідження не вичерпує всієї повноти розгляду аспектів системи професійної підготовки фахівців з управління якістю у закладах вищої освіти. Перспектива дослідження можлива у впровадженні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у професійну підготовку фахівців із якості освіти в закладах вищої освіти та в забезпеченні цільової підготовки професіоналів з управління якістю освітніх систем для потреб громад у сучасних умовах територіально-адміністративної децентралізації.

Список використаної літератури

1. Андрусак Н. С. Корпоративна культура в туризмі: навч. посібник / Н.С. Андрусак. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 253 с.
2. Андрущенко В. П. Пріоритети розвитку освіти ХХІ ст. Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. Київ : Знання України, 2000. С. 3-11.
3. Актуальні проблеми германської філології в Україні та Болонський процес : матеріали ІІ Міжнар. наук. конф., 20-21 квітня 2007 року / наук. ред. В. В. Михайленко ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Факультет іноземних мов. Чернівці : Книги-ХХІ, 2007. 376 с.
4. Байденко В. И. Болонский процесс : проблемы, опыт, решения. Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2006. 112 с.
5. Боголюбов В. М. Пропозиції щодо розробки національного плану дій з реалізації освіти для сталого розвитку в Україні. *Гуманітарний вісник державного вищого навчального закладу "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім.Г.Сковороди"*. Київ : Гнозис, 2012. додаток 1 до вип. 27, Том 1 (34): Тематичний випуск «Вища освіта України в контексті інтеграції до Європейського освітнього простору». С. 24-31.
6. Боголюбов В. М. Сталий розвиток суспільства: соціально-екологічні аспекти формування професійної компетентності магістрів-екологів : монографія. Херсон : Олді-плюс, 2013. 334 с.
7. Болонский процесс: нарастающая динамика и многообразие (документы международных форумов и мнение европейских экспертов) / Под ред. В.И. Байденко. Москва, 2002. С. 26-28.
8. Болонський процес : тенденції, проблеми, перспективи / Укл. В. П. Бех, Ю. Л. Маліновський ; за ред. академіка В. П. Андрущенка. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. 221 с.
9. Бондар О. І., Білявський Г. О., Саталкін Ю. М. Концептуальні засади розвитку системи післядипломної екологічної освіти в контексті Стратегії ЄЕК ООН освіти для збалансованого розвитку. *Національна система освіти для збалансованого розвитку* : матеріали науково-практичної конференції (Київ, 24 квітня 2012 р.) : у 3 т. Київ : Центр екологічної освіти та інформації, 2012. Т. 3. С. 5-11.
10. Булах І Є Комп'ютерна діагностика навчальної успішності. К.: ЦМК МОЗ України, УДМУ, 1995 –221 с.
11. Бухарестське комюніке : [Інтернет-портал] URL: <http://nau.edu.ua/menu/navchannya/bolonskij-proczes/buxarestske-omyunike.html> (дата звернення 19.01.2018).
12. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера. Научная мысль как планетарное явление. Москва, 1977. С. 139-150.
13. Зінченко В. Неоліберальна модель глобального розвитку, критична соціальна філософія освіти і світові системні перспективи демократичної інституалізації. *Філософія освіти*. 2014. №1(14). С. 127-157.
14. Ісаєнко В. М., Рідей Н. М., Навроцька Д. В., Уліщенко А. Б. Синергетична педагогіка : [навчально-методичний посібник] Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 334 с.

15. Карамушка Л. Психологія освітнього менеджменту: підручник. – Київ: Либідь, 2004. – 424с.
16. Квек М. Національна держава, глобалізація та Університет як модерний заклад. *Ідея університету* : антологія / Упоряд. М. Зубрицька та ін. Львів : Літопис, 2002. С. 267-294.
17. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Філософія управління: підручник. Вид.2-ге, доп.і перер. – Харків: НТУ «ХП», 2008. – 524 с.
18. Кремер Н.Ш. Теория вероятностей и математическая статистика. М. : ЮНИТИ, 2000.
19. Лісабонська конвенція : [Інтернет-портал]. URL: http://eduknigi.com/red_view.php?id=5 (дата звернення 17.02.2018).
20. Лисенко В. П., Рідей Н. М., Зазимко О. В. та ін. Організація навчально-виховного процесу в університетах дослідницького типу : монографія / за заг. ред. акад. Д. О. Мельничука. Видавничий центр НУБіП України, 2012. 612 с.
21. Лузік Е. В., Евтух М. Б., Кулик М. С. Ільїна Т. В. Математичне моделювання в психологічних та соціологічних дослідженнях. Підручник. — К. ТОВ «Інформаційні системи», 2012. — 428 с.
22. Маматова Т. В. Управління на основі якості: методологічні засади для органів державного контролю : монографія. Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2009.
23. Огієнко О. І. Тенденції та особливості глобалізації та інтернаціоналізації вищої освіти : досвід німецькомовних країн. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2012. Т. 8, № 26. С. 97-105.
24. Рідей Н. М., Богуцький Ю. П., Шолудяк А. А. До питання управління якістю освіти: засоби технічного регулювання. Вісник Інституту розвитку дитини : матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих учених [«Дитинство.Освіта.Соціум»]. (м. Київ, 19 березня 2015 р.). Київ, 2015. Вип.6. С. 517-520.
25. Рідей Н. М., Богуцький Ю. П., Шолудяк А. А. Сучасний стан дослідження у сфері управління освітою: аналіз керівництва ВНЗ. Нова педагогічна думка. Рівне, 2015. 23 с.
26. Рідей Н. М., Ільчик А. А., Шофолов Д. Л., Паламарчук С. П. Аналіз міжнародного інституційного регулювання у сфері управління й забезпечення якості освіти. *Освіта і управління*. 2012. Т. 15. № 4. С. 29-42.
27. Рідей Н. М., Шолудяк А. А. Процедури акредитації вищих навчальних закладів в Україні та США. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : збірник наукових праць. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. Вип. 3(62). С. 112-118.
28. Рідей Н. М., Шофолов Д. Л., Ільчик А. В. Міжнародні стандарти та настанови із забезпечення й управління якістю освіти. *Освіта і управління*. Київ, 2012. том 15, № 1. С. 23-33.
29. Рідей Н. М., Шофолов Д. Л., Паламарчук С. П. Управління якістю у сфері освіти : міжнародні стандарти України та США. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна співпраця в освіті в умовах глобалізації», (Алушта-Форос, 13-15 вересня 2012 р.) Сімферополь. 2012. С. 268-282.
30. Середа Л. Можливі переваги застосування сучасної теорії освітніх вимірів (ТОВ – IRT, LTT, IT) для обробки результатів зовнішнього тестування в Україні // Засоби навчальної та науково - дослідної роботи Збірник наукових праць Вип. 20. Харків.

2003. С.149–157.
31. Сорбонська декларація : [Інтернет-портал]. URL: <http://nau.edu.ua/ua/menu/navchannya/bolonskij-proczes> (дата звернення 17.02.2018).
 32. Сталий розвиток регіонів України / Науковий керівник М. З. Згуровський. Київ : НТУУ «КПІ», 2009. 197 с.
 33. Тихоокеанська конвенція : [Інтернет-портал]. URL: www.russianenics.ru/int/unesco/tmp818.pdf (дата звернення 17.02.2018).
 34. Тоффлер Е. Третя хвиля : [пер. з англ.]. Київ : Вид. дім «Всесвіт», 2000. С. 42-43.
 35. Юзьків Я. М., Тетера В. П. Стандартизація та суміжні сфери діяльності в системі технічного регулювання. Стандартизація, сертифікація, якість. 2003. № 6. С. 23-26.
 36. Урсул А. Д., Урсул Т. А. Ключевая роль образования в достижении целей устойчивого развития. *Социодинамика*. №4. 2016. С. 1-18.
 37. Dumazedier J. Sociologie empirique du loisir. Critique et contracritique de la civilisation du loisir. Paris : Stock, 2013. 264 p.
 38. Held D., McGrew A. Globalization / Anti-Globalization : Beyond the Great Divide. Cambridge : Polity, 2014. 304 p.
 39. Kellner D. Technological Revolution. *Silicon Literacies* / Ilana Snyder, editor. London and New York : Routledge, 2013. P. 154-169.
 40. Kozol J. The Shame of the Nation : The Restoration of Apartheid Schooling in America. New York : Broadway Books, 2014. 432 p.
 41. Kwiek M. The University and the State. A Study into Global Transformations. Frankfurt am Main : Peter Lang, 2006. 424p.
 42. Mykhailyshyn G., Kondur O., Chervinska I. The monitoring of the university quality education in the context of globalization challenges of the present time. 6th International Scientific Conference on Idealized Design: Redesigning Higher Education. Kraków. San Juan. January 21-22, 2017. URL: <http://jacko.econ.uj.edu.pl/Konf/IdealizedDesign/6/> (дата звернення 12.09.2018).
 43. Robertson R., Knondker H. Discourses of Globalization: Preliminary consideration. *International sociology*. London, 1999. Vol. 13, № 1. P. 25-40.
 44. Vilcea M.A. . Quality Culture in Universities and Influences on Formal and Non-formal Education / Mihai Adrian Vilcea // *Procedia Social and Behavioral Sciences*. – 2014. – Vol. 163. – P. 148-152.
 45. Weizsaecker E., Wijkman A. Come On! Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet. Springer, 2018. 220 p.
 46. Zinchenko V. V. The Education in techno-structures of Society. *Studies in Philosophy and Education (Volume «The Culture and Power of Knowledge: Inquiries into Contemporary Societies»)*. 2016. P. 235-240.
 47. Zinchenko V. Institutional Aspects of Globalization and Regionalization in the Context of the Transformation of Society *Journal of Social Sciences and Humanities*. 2015. Vol. 1, No. 4. P. 415-421.